

Formarea inițială a cadrelor didactice, cadru legislativ

Prof. Filip Ana-Maria

Gradinita cu PP „Dumbrava Minunata” Giurgiu

Formarea inițială a cadrelor didactice este reglementată de Legea 1/2011 și se realizează în învățământul liceal profilul pedagogic sau în universități în cadrul unor programe acreditate conform legii, urmate de master didactic.

Planurile de învățământ ale studiilor de licență în specialitatea pedagogia învățământului primar și preșcolar sunt elaborate pe baza standardelor profesionale stabilite de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului.

În cadrul studiilor urmate, este necesar susținerea unui anumit număr de ore de practică pedagogică, în unitățile de aplicație stabilite prin acorduri cadru încheiate între unitățile/instituțiile de învățământ care asigură formarea inițială și inspectoratele școlare, în condiții stabilite prin ordin al ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului.

Pe baza acestor acorduri-cadru, unitățile/instituțiile de învățământ care asigură formarea inițială încheie contracte de colaborare cu durata de 1-4 ani școlari cu unitățile de învățământ din rețeaua prevăzută.

Pregătirea practică din cadrul masterului didactic se poate derula sub forma unei perioade de stagiu în străinătate în cadrul unui program al Uniunii Europene – componenta dedicată formării inițiale a profesorilor – perioadă certificată prin documentul Europass Mobilitate.

În contextul învățământului actual există o problemă care se ridică: „Masterat didactic sau modul psihopedagogic (I+II): Ce tip de formare inițială va crește calitatea în sistemul de învățământ din România?”

În acest sens a avut loc în aprilie 2016, evenimentul care a fost organizat la inițiativa Federației Coaliția pentru Educație, de dezbatere – audiere publică, pentru a oferi tuturor părților posibilitatea de a-și argumenta, printr-o alocuțiune, poziția față de opțiunile prezentate sau de a propune soluții noi în conformitate cu realitățile învățământului românesc. Audierea publică a fost organizată în parteneriat cu Biblioteca Națională a României, Radio România Actualități și televiziunea online www.privesc.eu. Dezbaterile pe această temă a fost propusă ca urmare a rezultatelor slabe la examenele naționale, dar și a rezultatelor profesorilor la examenele de titularizare, dovadă că actualul sistem de formare a cadrelor didactice nu funcționează.

La întâlnire au luat parte cadre didactice și reprezentanți ai mediului academic din întreaga țară, cercetători, instituții publice – Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice, Administrația Prezidențială, organizații sindicale, organizații neguvernamentale, jurnaliști și lideri de opinie. Din cele peste 100 de depoziii referitoare la formarea inițială a cadrelor didactice, 35 au fost prezentate în fața comisiei de experți și a observatorilor prezenți în sală. În vederea asigurării transparenței, punctele de vedere exprimate au fost transmise live și pot fi consultate accesând linkurile www.privesc.eu și www.coalitiaedu.ro/audiere-publica/opiniile-participantilor/.

În deschiderea evenimentului, președintele Federației Coaliția pentru Educație, Daniela Vișoianu, a subliniat faptul că instituția pe care o reprezintă „își propune să coaguleze energii și resurse pentru a susține dezvoltarea școlii în care fiecare vrea și poate să își împlinească potențialul”. Au fost prezentate misiunea și direcțiile Coaliției pentru Educație: participare și echitate, un sistem care garantează accesul tuturor la educație; calitatea resurselor umane –

profesori competenți, motivați, autonomi, respectați și încurajați să învețe; descentralizare, un grad ridicat de autonomie și asumare a deciziei și a responsabilităților pentru învățare; curriculum flexibil și relevant pentru interesele elevilor și ale comunității, centrat pe competențe și valori; evaluare în vederea îmbunătățirii performanței sistemului educațional; finanțare alocată strategic și eficient și bună guvernare; propuneri de politici publice în domeniul educației; contribuție activă la dezvoltarea și implementarea strategiei naționale pentru educație; expertiză și facilitarea schimbului de bune practici; semnalarea derapajelor sistemului educațional față de cele mai bune practici internaționale.

Dr. Anca Denisa Petrache, director al Direcției de Formare Continuă din cadrul Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice, a exprimat deschiderea la dialog constructiv a instituției pe care o reprezintă, subliniind necesitatea profesionalizării carierei didactice, armonizarea celor două componente – teoretică și practică a formării, nevoia de specialiști, de oameni cu o experiență consistentă în domeniul educației și cu vederi largi.

Ioana Irina Rusu, consilier în cadrul Departamentului de Educație al Administrației Prezidențiale, implicată în proiectul național „România Educată”, a ținut să menționeze importanța formării inițiale a cadrelor didactice în vederea recredibilizării profesiei: „România nu își mai permite să piardă potențial uman prin neparticiparea la educație”. În condițiile unui sistem încercat de schimbări după perioada postdecembristă, este nevoie de o regândire a sistemului de pregătire a dascălilor, de o strategie națională pentru educație și cercetare.

S-au semnalat opinii diverse în abordarea anumitor aspecte, precum: opțiunea pentru masterat diferențiat în funcție de specializări sau pentru masterat unic, licență pentru profesia de profesor, doctorat didactic, mentorat, sistemul modular, cum definim un profesor bun între vocație și reguli, profesionalizarea carierei didactice, teaching skills, peer teaching, creativitatea pedagogică în contextul schimbărilor permanente, formarea pentru transdisciplinaritate, formarea prin proiecte și schimbul de bune practici, eficientizarea pregătirii psihopedagogice, discrepanța dintre teorie și practica pedagogică reală, finanțarea formării cadrelor didactice, diversificarea și flexibilizarea ofertei de formare, inserția pe piața muncii, presiunea legislativă și psihologică pentru furnizorii de formare a personalului didactic, lipsa de coerență în elaborarea politicilor educaționale.

Reprezentanții Facultății de Litere din cadrul Universității din București au prezentat un model funcțional de masterat didactic implementat în cadrul acestei instituții de învățământ superior, menit să pregătească studenții cu preponderență în didactica disciplinelor limba și literatura română sau limbi străine.

Cei mai mulți depozanți au susținut necesitatea coexistenței și complementarității modulului psihopedagogic efectuat pe parcursul studiilor de licență, cu masteratul didactic care înseamnă pregătire aprofundată. Dacă modul psihopedagogic (I+II) presupune o formare generală în domeniul educației, indiferent de specializarea viitorilor profesori, masteratul didactic vizează dezvoltarea de competențe didactice specifice unui anumit domeniu de cunoaștere, transferat ca disciplină în planurile-cadru pentru învățământul preuniversitar. Pornind de la cadrul legislativ, au fost prezentate avantajele și dezavantajele celor două opțiuni dezbătute – masterat didactic și modul psihopedagogic, soluții și propuneri pentru gestionarea acestora, entități responsabile, așteptări din partea actorilor implicați, opțiuni ulterioare pentru evoluția carierei de profesor și creșterea atractivității pentru această profesie.

La finalul întâlnirii, o parte dintre membrii prezenți ai Comisiei de experți au formulat câteva concluzii și recomandări care se vor constitui într-un raport ce urmează a fi înaintat

Ministerului Educației, la jumătatea lunii iunie 2016, și care va sta la baza elaborării unor politici publice legate de formarea profesională a cadrelor didactice din învățământul preuniversitar.

Dr. Șerban Iosifescu, președinte ARACIP, a ținut să accentueze faptul că pentru un învățământ de calitate, este nevoie de profesori de calitate, de aceea trebuie să pornim de la nevoile actuale ale sistemului de învățământ, precum și de la nevoile de educație exprimate de societate, incluzând angajatorii, furnizorii de formare inițială și continuă, opinia publică și beneficiarii.

Apreciind varietatea opiniilor și argumentele exprimate cu profesionalism de către vorbitori, prof. dr. Florence Mihaela Singer, de la Universitatea Petrol-Gaze, din Ploiești, a arătat că audierea publică a reprezentat de fapt o provocare și o invitație pentru a găsi împreună soluții care să ducă la creșterea calității învățământului din România, raportându-ne atât la practicile tradiționale, cât și la evoluția indusă de noile tehnologii ale cunoașterii, adaptate necesităților școlii de astăzi, și la creșterea prestigiului personalului didactic.

Prof. univ. dr. Lazăr Vlăsceanu, de la Universitatea din București, a arătat că se impune să alegem ce metode deja consacrate trebuie menținute în sistemul educațional și, în același timp, să ne adaptăm schimbărilor, să experimentăm și să probăm soluții inovative și modalități alternative de formare, să regândim statutul profesiei didactice.

Noile schimbări în societate necesită noi forme de învățare. În acest sens, este nevoie de flexibilitate din partea instituțiilor de învățământ superior, care trebuie să-și asume rolul de pregătire a cadrelor didactice, și de programe de inserție profesională. Domnia sa a concluzionat astfel: „Plec cu mai multe întrebări decât cu răspunsuri, ceea ce înseamnă că a fost o întâlnire foarte productivă.” Audierea publică s-a dovedit a fi legitimă și oportună, tema dovedindu-se a fi una de un real interes pentru educație și perspectivele acesteia.

Dacă luăm în considerare aspectele care țin de cariera didactică, precum gestionarea comportamentului elevilor și luarea deciziilor corecte la nivelul clasei, predarea într-un context multicultural și multilingv, învățarea extrașcolară (nonformală și informală), consilierea și orientarea școlară, presiunile exercitate de societatea contemporană și competențele generale (metodologice, de evaluare, de comunicare și relaționare, psiho-sociale, tehnice și tehnologice, manageriale) pe care trebuie să le posedă un profesor, se confirmă faptul că misiunea acestuia este una deosebit de complexă, fapt care necesită atenție sporită din partea tuturor celor co-interesați de o educație de calitate, respect pentru școală și reconsiderarea valorilor.

Bibliografie:

- Manual pentru formarea cadrelor didactice în domeniul educației pentru cetățenie democratică și al educației pentru drepturile omului Autori: Rolf Gollob Edward Huddleston Peter Krapf Maria-Helena Salema Vedrana Spajic-Vrkaš Editor: Edward Huddleston
- Legea învățământului 1/2011
- Sursa Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2014-2020
- Competențe profesionale necesare în formarea inițială a institutorilor - rezultatele unei anchete CONSTANTIN PETROVICI IAN. 2014
- Standarde pentru profesia didactică Prof.univ.dr.Dan POTOLEA Prof.univ.dr.Steliana TOMA
- Programa activităților instructiv-educative din grădiniță;
- Ministerul educației și cercetării "Metoda proiectelor la vârstele timpurii" Ed. Miniped. București 2002
- Revista Învățământului Preșcolar nr. 3-4/2003
- Curriculum pentru învățământul preșcolar, București 2009

- Educația timpurie – ghid metodic pentru aplicarea curriculumului preșcolar, Adina Glava, Maria Pocol, Lolica-Lenuța Tătaru, Editura Paralela 45, 2009
- „Modalități de dezvoltare a competențelor cheie în învățământul primar” Cercetare diagnostica cu valoare aplicativă, Pușcaș Varvara Maria, Tofan Alina Ramona, Ciui Anamaria

<http://www.tribunainvatamantului.ro/masterat-didactic-sau-modul-psihopedagogic-iii-ce-tip-de-formare-initiala-va-creste-calitatea-in-sistemul-de-invatamant-din-romania/>

<http://pipp-bn.blogspot.ro/2014/01/avantajele-activitatilor-integrate-in.html>

http://www.tehne.ro/resurse/TEHNE_formarea_cadrelor_didactice_ECD.pdf

https://www.researchgate.net/publication/233955017_Competente_profesionale_necesare_in_formarea_initiale_a_institutorilor_-_rezultatele unei_anchete

www.didactic.ro

<http://www.scritub.com/sociologie/resurse-umane/Interviul31882.php>

<http://www.rasfoiesc.com/hobby/diverse/jurnalism/Interviul71.php>